

ZABALLA, Bel: *Manuel de Pedrolo. La llibertat insubornable*, València: Sembra llibres, 2018.

XAVIER FERRÉ TRILL

Universitat Rovira i Virgili

xavier.ferre@urv.cat

No es tracta d'una biografia. Zaballa interrelaciona recerques elaborades amb anterioritat a la present narració, confegida amb una visió novel·lística (i.e: ps. 11, 17 i ss, 107-111, 139-141, 163), per bé que recolzada —en ocasions sense precisió de referència— en fonts primàries, testimonis familiars i documents epistolars. L'aportació del relat de la periodista consisteix en la presentació del text dividit en parts que remetent a àmbits vitals i intel·lectuals de l'escriptor de L'Aranyó: introducció biogràfica, orígens i codi del món narratiu pedrolí, espai escadusser a l'apartat sobre el concepte fonamental de «novel·la total» (ps. 68-72), que, a més, no té en compte el treball central d'Antoni Munné-Jordà «*Temps obert*» de *Manuel de Pedrolo entre les dues cultures* (1995). Els capítols restants tracten l'actitud política i ideològica de l'escriptor, la projecció de la darrera etapa de la seva narrativa acompanyats d'un annex —descontextualitzat— al voltant de la poesia visual. En aquest punt l'obra de Joan Ortís *Aproximació a l'obra poètica de Manuel de Pedrolo* (2001) podria haver introduït elements per a donar sentit a aquest aplec documental poètic, que també hauria pogut constituir un capítol en la seqüència del volum.

El fet que no sigui una biografia a l'ús —és a dir, una recerca al voltant del fil conductor que aprofundeix estructuradament en els caires que defineixen i desenvolupen la relació entre una vida i una obra— pot incloure a concloure que *La llibertat insubornable* retorna a elements ja coneguts de la trajectòria humana i ètica de Manuel de Pedrolo. Per bé que Zaballa esmenti una relació d'entrevistes, d'estudis i d'articles que han servit per a dur a terme aquest treball divulgatiu (ps. 163-164), caldria haver anotat en forma de crida aquests textos i escandir-los en el decurs del llibre, així com citar exactament les obres de Pedrolo a què es refereix. Pel que fa a aquesta manca de citació de referents poso com a exemple l'epígraf adreçat a escatir l'autoria dels *Quaderns d'en Marc*: «Enric Borràs [...] qui li havia publicat un recull d'articles» (p. 120). Per què no se n'especifica el títol, *Cròniques colonials* (1982)? També cal fer notar que existeixen apartats que es retroalimenten —com el del pensament polític de l'autor— que demanarien una concreció a l'apartat escaient. Em refereixo, com a dada, a «La literatura com a eina de combat» (ps. 118-120), que podria haver-se situat, com a conclusió, al tercer capítol, «L'intel·lectual i referent independentista».

D'altra banda, cal no confondre el registre periodístic amb la imprecisió o manca de citació de dades (existeixen excel·lents recerques que fan convergir el procediment historiogràfic amb el periodístic), fet que projecta l'ombra de la des-

honestetat intel·lectual. Com a exemple, l'absència de referències concretes en la reproducció d'epístoles, anteriorment publicades. És el cas de la lletra d'Eugeni Xammar (ps. 90-91) reproduïda en una altra recerca, la de Xavier Ferré *Manuel de Pedrolo i la nació (1957-1982)* (2016), (ps. 117-118). Amb això dit, conloc, d'entrada, que existeix un gran decalatge metodològic i d'orientació entre aquest *Manuel de Pedrolo* i la biografia —aquesta, sí— d'*August Gil Matamala. Al principi de tot hi ha la guerra* (2017), publicada a la mateixa editorial (Sembra Llibres), escrita per David Fernàndez i Anna Gabriel.

La meva objecció principal a aquest text és, doncs, de caire metodològic, però també ho és el fet que el llibre s'hagi publicat com una «biografia autoritzada», un concepte que, ves per on, és un principi antipedrolità.

Què aporta, en conseqüència, aquest volum? Dades que ja sabíem —mercès a la recerca dels orígens biogràfics de l'escriptor segarrenc aportades, amb rigor, per Maria Ginés (esmentada a la bibliografia)—, amb algunes referències epistolars noves: les tres lletres —prou reveladores d'una idea de política editorial— intercanviades entre Pedrolo i Joaquim Molas (p. 70) i l'epístola de Manuel de Pedrolo a Joan Sales (p. 74). Ambdues referències constitueixen, al meu judici, les dues principals aportacions d'aquesta narració, que permeten pensar —més notòriament en el cas de Joan Sales— en criteris —i polèmiques— de fons al voltant de la publicació d'obres de determinats escriptors.

No desmereixo, en absolut, el treball dut a terme per Bel Zaballa i espero que aquest llibre sigui útil, juntament —encara que amb una altra concepció, que podríem qualificar com «Pedrolo de butxaca»— amb la guia de lectura-reportatge de Sebastià Benassar, *Manuel de Pedrolo, manual de supervivència* (2018), per aproximar als lectors un escriptor que, com defensa l'autora, no era pas partidari —ni ho va dur a terme a la seva obra— de la literatura de l'absurd, sinó de bastir —potser com a testament viscut dels anys cinquanta i seixanta— una obra literària definida, en essència, a partir del plantejament dels laberints i des-closes de la condició humana. Ara bé, la biografia de Manuel de Pedrolo encara s'ha d'escriure. I, en aquest sentit, encara continuem essent deutors de la millor síntesi ideològica de què disposem, elaborada per Jordi Arbonés —i ara oportunament reeditada per Pagès editors—, *Pedrolo contra els límits* [1980 (2018)]. Com Zaballa mateix reconeix, en citar Pedrolo en cloure el volum, «la biografia és un dels gèneres literaris més difícils» (p. 165). I —afegeixo— que no es pot improvisar.